

науково-практичної конференції 15-17 травня 2019 р. / за ред. І.О. Мельник та ін. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – С. 119-122.

3. Курепін В. М. Механізм управління безпекою вітчизняних підприємств на засадах маркетингу // Сучасний маркетинг: стратегічне управління та інноваційний розвиток : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої до 90-ча заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка, 17-18 жовтня 2020 року. Харків : Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, 2020. С. 154-158. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8183>.

4. Бородін А. В. Стратегічні орієнтири співробітництва ЄС та України у сфері децентралізації та регіонального розвитку / А. В. Бородін, В. В. Кальницький, Н. І. Галунець // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції., 20-21 листопада 2019 р., м. Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – С. 134-137.

5. Курепін В. М. Особливості формування інноваційної безпеки підприємства // Педагогічні інновації : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 28-29 квітня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021, С. 149-151. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9295>.

6. Слюсаренко А. В., Ключник А. В. Необхідність державного регулювання зовнішньоекономічної безпеки підприємств аграрного сектору // Трансформація системи міжнародних, національних та локальних ринків = Transformation of System of International, National, and Local Markets : Мат. міжн. наук.-практ. конференції, 29-30 квітня, 1 травня 2020 року, Чернівці (Україна) – Сучава (Румунія). Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. С. 156-158.

Москалик К.С, здобувач вищої освіти групи МЕН 3/2
Миколаївський національний аграрний університет

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: КЛЮЧОВІ ЗАВДАННЯ РЕФОРМИ

Сучасний стан реформування публічного управління в Україні у напрямку децентралізації характеризується спрощенням і водночас ускладненням взаємодії органів місцевого самоврядування, державної служби та громадськості. Останні роки в Україні проходить реформа місцевого самоврядування під назвою «Децентралізація влади». Яка має різні підходи, на думку вчених, по різному зазначені організаційно-правові засади децентралізації влади, основні поняття, її види, принципи, моделі, фінансове забезпечення проведення реформ, обговорення питання розмежування

повноважень між районами, регіонами й територіальними громадами. У наукових працях висвітлено переважно теоретичні сторони процесу децентралізації в Україні, а практичні аспекти часто залишаються поза увагою. Не дивлячись на повільність досліджуваних процесів, щомісяця з'являються нові приклади впровадження елементів децентралізації та виникають нові проблеми реалізації в життя державного соціально-економічного експерименту. Управління як специфічний вид людської діяльності відокремився в ході розподілу суспільної праці.

Сутність управління, його функції і специфіка визначаються, з одного боку завданнями, які воно вирішує, з іншого – його предметом, засобами і самою роботою з управління. Управлінська праця – переважно розумова праця, і тому не випадково оцінювання діяльності керівників пов'язана з результатами діяльності організації. Дослідження пройдених кроків на шляху реалізації української моделі децентралізації, визначення її особливостей і проблем втілення в життя є метою нашої роботи. Основні передумови активізації процесу децентралізації в Україні пов'язані з виконанням вимог, яким мають відповідати країни – кандидати на вступ в ЄС, та подіями на Сході України, урегулювання яких потребує дотримання Мінських угод. Тож саме з децентралізацією влади пов'язані надії українського суспільства на підвищення рівня та якості життя населення, обсягу та якості суспільних послуг, максимальне наближення їх до споживача. Фінансова децентралізація створює умови для соціально-економічного розвитку територій. Державна фінансова підтримка об'єднаних територіальних громад сприяє формуванню соціальної інфраструктури та створення нових робочих місць. В Україні існує велика кількість громад, які неспроможні самостійно вирішувати соціальні проблеми. Потреба в децентралізації виникла під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. Кожна децентралізована країна зробила свої кроки до децентралізації влади. Україна визначила п'ять власних кроків(завдань):

1. Визначити територіальну основу органів місцевого самоврядування та виконавчої влади.
2. Розмежувати повноваження між органами місцевого самоврядування різних рівнів.
3. Розмежувати повноваження між органами місцевого самоврядування та виконавчої влади.
4. Визначити потребу у кількості ресурсів на кожному рівні.
5. Зробити органи місцевого самоврядування підзвітними перед виборцями і державою.

Згідно з Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [1] ці кроки включають також максимальне залучення населення до ухвалення управлінських рішень, сприяння розвитку форм прямого народовладдя; удосконалення механізму координації діяльності місцевих органів виконавчої влади. Для того, щоб ці кроки країною були пройдені, має бути відповідне забезпечення:

законодавче, організаційне та суспільне. В умовах децентралізації органів публічної влади в Україні нормативно-правове забезпечення професіоналізації служби в органах місцевого самоврядування набирає особливої ваги й значення, цьому процесу держава приділяє особливої уваги. Якщо в органи державної влади діє конкурсний відбір, що передбачає певні вимоги до кандидатів на заміщення вакантних посад, то в органи місцевого самоврядування на найвищі посади головна вимога – отримати підтримку або виборців, або вже в кінцевому результаті, більшості депутатського корпусу. Тому держава, приділяючи увагу нормативно-правовому забезпечення професіоналізації служби в органах місцевого самоврядування, особливо з початком процесів децентралізації влади в ході реформи публічної адміністрації, намагається впливати на більш якісний і професійний її склад та структуру. Фундамент для діяльності органів місцевого самоврядування та його посадових осіб склали: Конституція України (1996) яка забезпечила йому конституційний статус; ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» (1997), що визначив систему та гарантії місцевого самоврядування в Україні, засади організації та діяльності, правового статусу і відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Територіальна громада – це жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр[2]. Декілька громад формують район, а області є регіонами України. Основною метою децентралізації є підвищення якості надання суспільних послуг. Ухвалення рішення щодо передавання повноважень на нижчий рівень передбачає, що є суб'єкт, який у разі передавання цих повноважень забезпечить їхнє більш якісне виконання, ніж на державному рівні. Невеликі малочисельні громади не спроможні забезпечити високий рівень надання суспільних послуг. Передавання багатьох функцій з обласного рівня на рівень окремої громади економічно неефективне, оскільки вимагатиме створення відповідної соціальної інфраструктури, збільшення штату державних службовців для забезпечення надання адміністративних та соціальних послуг.

Нормативно-правове визначення можливості самостійного розширення території громад шляхом об'єднання, ще не є запорукою використання такого права територіальними громадами, та потребує додаткових методів впливу, мотивацій. Аналогічна ситуація на сьогодні складається у нас на Україні. Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» визначено право територіальних громад сіл, селищ, міст, на їх добровільне об'єднання, проте процес об'єднання територіальних громад в різних регіонах України відбувається нерівномірно. Переважна більшість сільських та селищних громад, що з тієї, чи іншої причини не пройшли процес об'єднання з суміжними територіальними громадами, фактично не можуть виконувати надані їм повноваження, в результаті чого, вирішення

значної частки питань місцевого значення передаються на районний рівень. З огляду на польський та латвійський досвід у децентралізації влади, стає зрозумілим, що в нашій державі вже прийняті та чинні на сьогоднішній день всі необхідні закони, які в тому чи іншому ступені регулюють суспільні відносини пов'язані з місцевим самоврядуванням. Проблема в тому, що ці закони не функціонують належним чином, оскільки підзаконні нормативно-правові акти, що регулюють порядок застосування та реалізації законів або взагалі відсутні, або не дають змогу вирішувати всі питання в застосуванні конкретних правових норм.

Вдале проведення реформи децентралізації влади не може бути забезпечене виключно прийняттям відповідного законодавства, і потребує здійснення відповідної державної політики, залучення та застосування достатньої кількості фінансових ресурсів, та доведення до мешканців кожної громади всіх переваг спроможного місцевого самоврядування. Зрозуміло, що йдеться як про вищий рівень організації влади, так і про регіональний та безумовно місцевий рівень. Адже влада може бути зосереджена в руках центральних органів виконавчої влади чи може мати систему відповідних повноважень, наданих різним органам державної влади та іншим суб'єктам.

Сучасний стан та особливості децентралізації влади в Україні повноваження разом з фінансовими ресурсами та очікуванням свого скорочення у результаті зменшення тих самих повноважень на районному рівні. Також на рівні громад процеси відбуваються повільно через законодавчу нерегульованість питань розподілу коштів всередині об'єднаної громади й передавання повноважень без відповідного фінансового забезпечення. Розширення повноважень на місцевому рівні потребує кваліфікованих кадрів для реалізації поставлених завдань. На шляху до децентралізації і економічного зростання Україна робить лише перші кроки, порушуючи заплановані строки реалізації її етапів. Таким чином, зрушення у напрямі децентралізації є відчутними, мають регіональну специфіку, свої перші вдалі та невдалі приклади самоуправління. Формування власної моделі децентралізації України відбувається в поточному часі. Більш детального вивчення потребує вплив трансформаційних процесів на соціальні ресурси регіонів. На нашу думку реформа є незворотнім процесом зміни влади на місцях, що в подальшому дасть свої результати, які виявляться позитивними для нашої країни.

Інформаційні джерела

1. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>.
2. Постанова ВРУ «Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/656-19>.